

РЕЦЕНЗІЯ

доктора філософії, доцента, доцента кафедри мистецтва та дизайну костюма
Київського національного університету технологій та дизайну

Герасименко Олени Дмитрівни

на дисертаційну роботу **Овакімян Лаури Юріївни**

**«КОМУНІКАЦІЙНІ ЗАСОБИ В ДИЗАЙНІ КОСТЮМА
У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ»**,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії (PhD)

за спеціальністю 022 – Дизайн

Актуальність дослідження зумовлена сучасними соціокультурними трансформаціями, в яких професійний імідж відіграє все більш вагому роль у досягненні особистісного та професійного успіху. У глобалізованому світі, де зростає значення візуальної комунікації, костюм стає не лише елементом гардероба, а й потужним інструментом передавання соціальних, культурних та інших повідомлень. У цьому контексті питання створення професійного іміджу засобами дизайну костюма набуває особливої значущості для представників різних сфер діяльності – від політики та бізнесу до культури та медіа.

Дослідження набуває актуальності і через зростання конкуренції на ринку праці, де перше враження, сформоване зовнішнім виглядом, може суттєво впливати на кар'єрні перспективи. Костюм, як елемент професійної комунікації, здатен підкреслити компетентність, лідерські якості та належність до певної корпоративної або культурної спільноти. Робота ґрунтується на міждисциплінарному підході, поєднуючи знання з дизайну, психології, соціології та іміджології, що дозволяє комплексно дослідити комунікаційний потенціал костюма.

Важливим аспектом є український контекст дослідження, зокрема необхідність поєднання національних традицій у костюмі з вимогами сучасного ділового стилю. В умовах розвитку української культурної ідентичності та зростання зацікавленості до локальних культурних кодів, вивчення можливостей

інтеграції етнічних елементів у професійний образ набуває важливого значення для формування позитивного іміджу України на міжнародній арені.

Крім того, актуальність роботи визначається потребою створення науково обґрунтованих методичних рекомендацій для дизайнерів, стилістів та іміджмейкерів, які працюють над формуванням професійного образу. Дослідження пропонує системний підхід до аналізу та використання комунікаційних засобів костюма з урахуванням сучасних тенденцій, міжкультурних впливів і вимог до професійної презентації особистості, враховує історичний досвід, сучасні тренди, психологічний та семіотичний аспекти, що робить його вагомим внеском у розвиток теорії та практики дизайну костюма.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана відповідно до напрямів наукових досліджень кафедри мистецтва та дизайну костюма Київського національного університету технологій та дизайну «Н/н 7/21 Дизайн і мистецтво у створенні систем життєзабезпечення людини: ергономічні, естетичні, екологічні, етнокультурні аспекти» (2021-2023 рр.), «Н/н 43/24 Естетичні аспекти в проектуванні костюма у контексті полікультурної інтеграції».

Метою дослідження визначено комплексний аналіз наукових і практичних підходів щодо комунікаційних засобів костюма у розробці іміджу керівника.

Об'єктом дослідження є костюм в системі візуально-комунікаційних характеристик зовнішнього образу людини.

Предметом дослідження є комунікаційні засоби костюма у формуванні професійного іміджу керівника/лідера.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період від стародавнього світу до XIX ст. щодо особливостей прояву статусу людини на прикладах окремих образів в історії художньої культури, а також період XX – 20-х рр. XXI століття щодо комунікаційних засобів у дизайні костюма.

Достовірність основних положень роботи забезпечена використанням широкої джерельної бази, до якої увійшли наукові публікації, архівні матеріали, дизайнерські колекції, результати авторських досліджень та практичних

розробок. Застосування комплексної методології, що охоплює методи мистецтвознавчих, філософських, соціологічних, психологічних досліджень та дозволяє розглядати дизайн костюма на перетині із соціосеміотикою, дозволило сформулювати обґрунтовані наукові висновки.

Наукова новизна результатів полягає в комплексному вивченні та систематизації теоретичної бази та практичного досвіду щодо створення професійного іміджу засобами дизайну костюма. Автором на основі проведеного системного аналізу вперше проведено комплексний аналіз комунікаційних засобів костюма у формуванні професійного іміджу керівника/лідера. Здобувачкою розроблено авторську типологію професійного іміджу, визначено стилістичні та семіотичні характеристики костюма для різних сфер діяльності, запропоновано модель розробки іміджу з урахуванням індивідуальних та соціокультурних факторів.

Теоретичне значення роботи полягає в поглибленні наукового розуміння ролі костюма як інструмента професійної комунікації, отримані результати доповнюють теорію дизайну одягу, семіотику моди та іміджологію. Запропоновані концепції можуть стати підґрунтям для подальших досліджень у галузі культурної дипломатії та брендингу особистості.

Практичне значення роботи.

Отримані результати можуть бути впроваджені у практику іміджмейкінгу, корпоративного брендингу, професійного консалтингу та освітніх програм для дизайнерів і стилістів. Запропоновані підходи дають змогу створювати образи, які поєднують професійну відповідність і культурну ідентичність.

Впровадження результатів дисертації.

Апробація результатів дисертаційної роботи автором здійснена шляхом публічних виступів на конференціях: IV Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну», м. Київ, 27 квітня 2022 р.; Technical Scientific Conference of Undergraduate, Master, PhD students, Technical University of Moldova, Chisinau, Republic of Moldova, March 27-29, 2024 p.; VI Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну», м. Київ, 25 квітня 2024 р.; 2nd International scientific-practical conference

«Eurointegration in art, science and education: experience, development perspectives», 7 March, 2025, Lithuania, Klaipėda University, 2025 p.

Оцінка наукових публікацій.

За темою дисертації автором опубліковано 9 публікацій, у т.ч.: 4 праці у фахових виданнях України, 1 патент України на промисловий зразок; 4 праці у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій, що свідчить про апробацію основних положень роботи та їх визнання науковою спільнотою. Публікації автора за темою дисертації повно та адекватно розкривають її зміст.

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності, оформлення.

Роботу виконано відповідно до встановлених правил та вимог щодо наукового стилю та мови, оформлення відповідає чинним вимогам до дисертаційних робіт.

Структура і обсяг роботи.

Результати дисертаційного дослідження викладені на 277 сторінках, обсяг текстової частини дисертації становить 168 сторінок. Список використаних джерел містить 437 позиції. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Структура дисертації і послідовність викладу матеріалу відповідають поставленим цілям і завданням дослідження. Дисертація написана чітко, ілюстративний матеріал має достатній ступінь інформативності.

У *вступі* авторка обґрунтувала актуальність теми, описала теоретико-методологічні основи формування професійного іміджу та зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Визначено мету, перелічено завдання, сформульовано об'єкт, предмет та хронологічні межі дослідження, описано методику дослідження, наукову новизну, теоретичне і практичне значення, а також наведено відомості щодо апробації результатів роботи.

Перший розділ присвячений аналізу стану дослідження комунікаційних засобів у дизайні костюма та професійного іміджу, охарактеризовано джерельну базу та методику дослідження. Авторка класифікувала наукові

джерела, пов'язані з темою дисертаційного дослідження, на три групи, а також перерахувала наукові методи, що дозволили вирішити завдання дослідження.

Другий розділ присвячений дослідженню історико-теоретичних аспектів розвитку комунікаційної функції костюма у вираженні соціального статусу та професійної ідентичності особистості. Дисертантка досліджує концепції стилю «power dressing», ділового етикету та корпоративного одягу в різних країнах, аналізує вплив культурних і соціальних чинників на вибір. Окрему увагу приділено виявленню спільних і відмінних рис у підходах до створення образу керівника/лідера в Україні та за кордоном. В роботі визначено основні ознаки статусності костюма, виконано семіотичний аналіз елементів костюма, розглянуто роль кольору, силуету, фактури та аксесуарів у передаванні професійних та особистісних характеристик.

Третій розділ презентує авторську типологію професійного іміджу, модель розробки образу з урахуванням індивідуальних психологічних особливостей, сфери діяльності та культурного контексту і результати експериментальної перевірки ефективності запропонованих рішень. Дисертантка формулює критерії відбору комунікаційних засобів костюма для досягнення конкретних іміджевих цілей, описує алгоритм роботи дизайнера або іміджмейкера. Представлено результати експериментального впровадження запропонованих рішень у практику формування образу фахівців різних сфер та приклади впровадження напрацьованих рекомендацій.

У *висновках* по розділах та загальних висновках відображено етапи проведення дисертаційного дослідження, виконання завдань дослідження та дають підстави для підтвердження досягнутої наукової новизни дослідження.

Основні здобутки роботи.

Дисертація формує науково обґрунтовану концепцію використання костюма як комунікаційного інструмента у створенні професійного іміджу, поєднуючи історичний досвід, сучасні дизайнерські тенденції та міжкультурні аспекти.

Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації.

Відзначаючи актуальність теми та позитивно оцінюючи наукове і практичне значення результатів дослідження Овакімян Лаури Юріївни вважаємо за необхідне висловити окремі зауваження та побажання:

1. На думку рецензента в п. 3.4. «Модель розробки професійного іміджу засобами костюма» було б доцільним детальніше описати як сучасні технології та цифрова ера впливають на формування ділового іміджу, що могло б посилити практичну цінність роботи.

2. На наш погляд наведені в роботі дослідження стилю та іміджу відомих особистостей, які використовують елементи етнічного стилю в костюмі, бажано б було доповнити більш детальним аналізом костюму українських політиків і керівників.

3. В третьому розділі авторка запропонувала типологію професійного іміджу, однак на думку рецензента варто було б зазначити, чи має запропонована типологія обмеження у різних культурних контекстах.

4. Розглядаючи приклади образів представників різних професійних сфер Сполучених Штатів Америки, Великої Британії, України необхідно було б зазначити – які культурно-регіональні відмінності виявила авторка у зовнішньому вигляді аналізованих постатей, що мало би практичну цінність у формування іміджу для міжнародної співпраці.

Висловлені зауваження і побажання не знижують загального позитивного враження від наукового рівня дисертаційної роботи і в основному мають рекомендаційний характер.

Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Дисертація Овакімян Лаури Юріївни на тему «Комунікаційні засоби в дизайні костюма у контексті формування професійного іміджу» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової

установи про присудження ступеня доктора філософії», зокрема пп. 5, 6, 7, 8, 9. Робота є самостійною науковою працею, виконана з дотриманням академічної доброчесності. Сформульовані в роботі наукові положення і отримані теоретичні та практичні результати є актуальними, відзначаються структурною послідовністю змісту та форми, підтверджують особистий внесок здобувача.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Овакімян Лаури Юріївни є завершеним науковим дослідженням, яке відповідає всім вимогам до кваліфікаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 Дизайн. Робота виконана на достатньому науковому рівні та містить нові науково обгрунтовані результати досліджень, що свідчить про досягнення поставлених наукових задач з застосуванням відповідних наукових методів.

Таким чином, можна стверджувати, що дисертаційна робота Овакімян Лаури Юріївни на тему «Комунікаційні засоби в дизайні костюма у контексті формування професійного іміджу», представлена на здобуття ступеня доктора філософії з мистецтвознавства зі спеціальності 022 – Дизайн, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її авторка Овакімян Лаура Юріївна заслуговує присудження ступеня доктора філософії з мистецтвознавства за спеціальністю 022 – Дизайн.

Офіційний рецензент:

доктор філософії, доцент,
доцент кафедри мистецтва
та дизайну костюма

Київського національного університету
технологій та дизайну

Олена ГЕРАСИМЕНКО

Гера

Підпис
Засвідчую
Зав. КАНЦ

О. Герасименко